

2025-04-29

Informationsklass: Publik

Hemställan om granskning av dåvarande regeringens hantering av aktivistiska tjänstemän

2018, efter riksdagsvalet men innan regeringsbildningen var klar, publicerades en lista som undertecknats av 261 tjänstemän vid regeringskansliet. Listan kom medialt att gå under namnet tjänstemannauppropet.

Enligt uppgift hade brevet grund i ett initiativ från en S-märkt tjänsteman på Utrikesdepartementet, denne organiserade sedan i sin tur ytterligare personer så att man till slut utgjorde vad man kallade en "förtrupp." En av dessa fick i uppdrag att skicka ut ett mail till över 200 kollegor på departementen. Brevet handlade bland annat om hur den pågående regeringsbildningen skulle påverka myndighetens värdegrund och frågade på ett retoriskt tillspetsat och polariserande sätt vad som hade företräde, värdegrunden eller lojalitetsplikten mot regeringen?

Brevet, som är återgivet i sin helhet nedan, är överhuvudtaget mycket högrävsande och en appell till myndighetsaktivism. Tönen och talet om förtrupp är närmast att betrakta som retorik man normalt hör vid statskupper. Mycket talar dessutom för att personerna som varit drivande i frågan varit både chefer och inflytelserika på sin arbetsplats. Frågan inställer sig således om dessa tubbat och pressat sina medarbetare och anställda att skriva under något de egentligen inte kunde stå för. Detta skulle i så fall kunna utgöra ett grundlagsbrott enligt regeringsformen 2 kap. 2 §

"Ingen får av det allmänna tvingas att ge till känna sin åskådning i politiskt, religiöst, kulturellt eller annat sådant hänseende. Inte heller får någon av det allmänna tvingas att delta i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra politisk sammanslutning, trossamfund eller annan sammanslutning för åskådning som avses i första meningen."

Vid tiden för undertecknandet av brevet var flera departement berörda. Statsråden som är chef för respektive departement är högst ansvariga för sina anställda. Om dessa statsråd sett igenom fingrarna på denna utpressning är det allvarligt. Konstitutionsutskottet bör granska detta.

Historien slutar emellertid inte här. Granskning i media har givit vid handen att ett flertal av undertecknarna gjort mycket framgångsrika karriärer efter att brevet cirkulerat. Till och med bättre än vad man skulle kunna ha väntat. Om det är så att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regering som tillträdde efter valet

2018 otillbörligen gynnat dessa tjänstemän på politisk grund är det också allvarligt. De opolitiska tjänstemännen i departementen är mycket viktiga för att regeringens arbete skall kunna fungera och att riksdagen skall kunna lita på att regeringen fullgör sina åtaganden. Om befordran sker på politisk grund istället på grund av förtjänst och skicklighet är detta anmärkningsvärt.

Då det nu förflutit nästan sex år sedan uppropet bör vi ha facit.

Sammanfattningsvis hemställer jag att konstitutionsutskottet granskar.

1. Vilka departement berördes?
2. Tvingades eller tubbades ovilliga anställda att skriva under dokumentet?
3. Vilka statsråd berördes och vilka åtgärder vidtog de i så fall?
4. Har de tjänstemän som var drivande otillbörligen belönats för sin trohet till socialdemokraterna?
5. Har andra signatärer av dokumentet otillbörligen gynnats?
6. Hur förhåller sig ett brev av den här typen till de lagar och regler som styr både tjänstemännen och verksamheten vid departementen?
7. Vilket ansvar har berörda statsråd och statsminister för att tillse att statstjänstemän sköter sina åligganden sakligt och neutralt?

Tjänstemännens öppna brev:

1. Kan RK som arbetsgivare garantera att nästa regering eller regeringsunderlag inte kommer att urholka RK:s värdegrund och policys inom mångfald och icke-diskriminering? Står dessa policys fast oavsett regering eller regeringsunderlag?
2. Om lojalitetsplikten gentemot regeringen och arbetsgivaren RK skulle stå i konflikt med regeringsformens bestämmelse om människors lika värde, skydd mot diskriminering eller RK:s medarbetarpolicy jämte plan för lika rättigheter och möjligheter – vad har företräde?
3. Vad innebär det för tjänstemännens möjlighet att företräda Regeringskansliet, eller Sverige i utlandet, om företrädare för regeringen och/eller partier i regeringsunderlaget menar att vissa tjänstemän med hänsyn till deras bakgrund – t.ex. judar, samer eller muslimer – inte är "svenskar"?
4. Kan RK som arbetsgivare garantera att den psykosociala och övriga arbetsmiljön inte påverkas menligt för RK:s tjänstemän och andra medarbetare, ifall företrädare för regeringen och/eller partier i regeringsunderlaget menar att vissa RK-medarbetare, med hänsyn till deras bakgrund, inte är "svenskar"?

Magnus Persson SD